

การพัฒนาโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดในการจัดทำรายงานทางการเงินด้วย ไมโครซอฟท์เอ็กเซล

DEVELOPMENT OF ACCOUNTING PROGRAM FOR TEMPLES IN PREPARING FINANCIAL REPORTS WITH MICROSOFT EXCEL

ศรินฉากรณ์ โชคพิริยะภิญโญ¹ และกชพร นรมatomy²

Sarinchakorn Chokphiriyapinyo¹ and Kodchaporn Noramart²

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{1,2}Doctor of Philosophy Program in Public Management, Graduate School of Commerce,
Burapha University

Email: nuchon2006@gmail.com

Received:	June 7, 2021
Revised:	August 20, 2021
Accepted:	September 1, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดในการจัดทำรายงานทางการเงินด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซล การศึกษาเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่สำรวจบริบทต้นแบบตามมาตรฐานบัญชีสำหรับวัด แล้วนำโปรแกรมงานบัญชีกับคู่มือการใช้งานไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างวัด หลังการปรับปรุงแก้ไขร่างโปรแกรมนำไปทดลองใช้กับผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ใช้การจัดกลุ่มประเด็นข้อมูลในแต่ละด้านออกมา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การนำร่างโปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งานที่พัฒนาขึ้น นำไปทดลองใช้เพื่อจัดทำรายงานทางการเงินสำหรับวัด มีผลประเมินค่าเฉลี่ยโดยรวมหลังการปรับปรุงที่ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด โปรแกรมสามารถอำนวยความสะดวกในการใช้งานและง่ายต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม การจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสมของการเชื่อมโยงกับแบบฟอร์มในการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายประจำวัน สามารถคำนวณและประมวลผลข้อมูลทางบัญชีได้แม่นยำ ความน่าเชื่อถือของการแสดงผลรายงานและประมวลผลรวดเร็ว สามารถออกรายงานทางการเงินได้ตามความต้องการ โปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งานของการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีสำหรับวัด อันจะนำไปสู่ความโปร่งใสในการบริหารจัดการของวัดต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ

โปรแกรมบัญชีสำหรับวัด รายงานทางการเงิน ไมโครซอฟท์เอ็กเซล

ABSTRACT

The objective of this research was to study the development of accounting program for temples in preparing financial reports with Microsoft excel. The study was qualitative research by using data collection methods by analyzing relevant document data and surveying the context of the prototype temples as a model according to the accounting temples standards, and then applying the accounting program and the manual to experiment with the sample group. After the revision of the draft program to be tested with the subjects which not temples, the content analysis used grouping of data points in each aspect to obtain data for research objectives.

The results showed that the draft accounting program and the developed manual, were used as an experiment to prepare financial reports for temples, had an overall mean after improvement was 4.60 at the highest level. The program is convenient to use and easy to learn and understand in using the program. The proper arrangement of the elements of linkage with the form to record the daily income - expenses can calculate and process accounting information accurately, the reliability of the report display, and the processing speed can be issued financial reports as required. The accounting program and manual of this study are useful in the preparation of accounting for temples, which will lead to transparency in the management of temples in the future.

Keywords

Accounting Program for Temples, Financial Reports, Microsoft Excel

ความสำคัญของปัญหา

วัดเป็นองค์กรหลักของสังคมไทยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเป็นผู้นำต้นแบบขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหารจัดการที่ดีโดยยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักด้านความโปร่งใสซึ่งประกอบด้วย การไว้วางใจ การเปิดเผยข้อมูล และการตรวจสอบได้ จากการที่วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายจึงต้องจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เพื่อให้วัดมีแนวทางและถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2511 ว่าด้วยการดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติวัดให้เป็นไปด้วยดี (National Buddhism Office, 2017) ซึ่งการจัดทำบัญชีของวัดนั้นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งนี้ข้อมูลที่แสดงในรายงานทางการเงินควรมีความถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (Commissioner's Office, 2017) และการนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการวางแผนหรือตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (Secretariat of the Sangha Council, 2017) แม้จะมีข้อบังคับให้วัดจัดทำบัญชี แต่วัดส่วนใหญ่ก็ดำเนินการจัดทำบัญชีด้วยมือ ทำการบันทึกข้อมูลลงในสมุดบัญชีหลายเล่ม สร้างความยุ่งยากให้กับผู้จัดทำบัญชีของวัดเป็นอย่างมาก เนื่องจากมี

ขั้นตอนการจัดทำที่ค่อนข้างซับซ้อน เช่น การรวบรวมเอกสารเพื่อการบันทึกบัญชี การบันทึกรายการในสมุดรายวัน การผ่านรายการจากสมุดรายวันไปยังบัญชีแยกประเภท การรวบรวมข้อมูลจากบัญชีแยกประเภท เพื่อนำไปจัดทำรายงานทางการเงิน นับเป็นอุปสรรคในการจัดทำบัญชีและเกิดความยุ่งยากรวมถึงต้องใช้ระยะเวลาในการจัดทำบัญชีค่อนข้างนาน เพื่อให้มีรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการได้ วัดจึงจำเป็นต้องมีการจัดการข้อมูลที่ดี สามารถรวบรวมข้อมูลที่มีปริมาณมากและหลากหลายประเภท เพื่อให้สามารถสืบค้น สืบหา วิเคราะห์และสังเคราะห์และนำเอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยทางเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน สำหรับโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลนั้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล การคำนวณ การแปลงอักษรให้เป็นข้อมูลเพื่อการคำนวณ ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานในการจัดทำบัญชีของวัดรวดเร็ว ง่ายขึ้น ถูกต้อง และลดความผิดพลาดที่เกิดจากการจัดทำบัญชีด้วยมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลนั้น หลายคนอาจมองว่ามีความสามารถจัดการข้อมูลได้แค่พื้นฐาน หรือใช้ทำงานกับงานง่าย ๆ เพียงเท่านั้น แต่ถ้าหากทำการศึกษาการใช้งานของโปรแกรมสามารถตอบโจทย์ความต้องการใช้งานในด้านการคำนวณ และสะดวกต่อการนำข้อมูลหรือรายงานไปประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ ซึ่งโปรแกรมนี้อาจเป็นเครื่องมือช่วยจัดการฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและมีราคาต้นทุนไม่สูงมาก (Cheewapat, 2019) นอกจากนี้ โปรแกรมยังมีความโดดเด่นด้านฟังก์ชันที่ใช้ในการคำนวณ คือ อำนวยความสะดวกในการทำงานเกี่ยวกับการคำนวณข้อมูล แสดงข้อมูลในลักษณะเป็นคอลัมน์ หรือเป็นช่องตาราง ซึ่งสามารถบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทั้งสามารถใส่สูตรลงในเซลล์บางเซลล์เพื่อให้โปรแกรมทำการคำนวณหาผลลัพธ์จากข้อมูล ช่วยให้คำนวณตัวเลขในตารางได้ง่าย ๆ ตั้งแต่คณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานไปจนถึงสูตรทางการเงินที่ซับซ้อน และยังสามารถใช้เอ็กเซลในการจัดกลุ่มข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สร้างรายงาน และสร้างแผนภูมิในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแสดงการเปรียบเทียบข้อมูลได้หลายรูปแบบอีกด้วย (Pulungroj, 2011) จากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำบัญชีมากยิ่งขึ้น ซึ่งโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลสามารถทำได้ครบทุกขั้นตอน ตั้งแต่การบันทึกรายการในสมุดรายวันผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท งบดุลและงบการเงิน อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลหรือรายงานที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงินได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดทำบัญชีด้วย ไมโครซอฟท์เอ็กเซลจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานเป็นปกติอยู่แล้ว และโปรแกรมมีความสามารถในการคำนวณตัวเลขที่ให้ผลลัพธ์ได้ถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ โดยพื้นที่การทำงานทั้งหมดในไมโครซอฟท์เอ็กเซลจะอยู่ในรูปแบบของตาราง ทำให้ง่ายต่อการจัดการข้อมูลตัวเลขจำนวนมากในระบบบัญชีได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การที่ไมโครซอฟท์เอ็กเซล มีลักษณะไฟล์เป็นสมุดงานจะช่วยให้สามารถจัดการระบบบัญชีได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลมาใช้กับงานด้านบัญชี จะช่วยลดระยะเวลาในการทำงาน ช่วยให้การเก็บข้อมูลทางด้านบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Jumlong, 2019)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดในการจัดทำรายงานทางการเงินด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซล ตามแนวทางมาตรฐานทางบัญชีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้การจัดทำบัญชีของวัดเป็นไปด้วยความถูกต้องตาม

มาตรฐานทางบัญชี ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้จัดทำบัญชีเบื้องต้นที่ถูกต้อง เพิ่มประสิทธิภาพการบันทึกข้อมูล และการประมวลผลรายงานทางการเงินให้เป็นไปอย่างมีระบบ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อน มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สามารถนำข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลไปใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำรูปแบบโปรแกรมดังกล่าว ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบัญชีสำหรับวัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เกิดความความโปร่งใส จึงจะทำให้วัดเป็นที่เชื่อมั่นศรัทธา ได้รับการยอมรับต่อประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน และเป็นศูนย์กลางของชุมชนอย่างแท้จริง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การจัดทำรายงานทางการเงินด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซลสำหรับวัดอย่างง่าย ควรมีรูปแบบโปรแกรมงานบัญชีอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดในการจัดทำรายงานทางการเงินด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่สำรวจบริบทของวัดต้นแบบเพื่อจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีที่เป็นมาตรฐาน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีแนวทางและขั้นตอนการจัดทำรายงานทางการเงินของวัด ภูมาระเบียบข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีวัดตามมาตรฐาน องค์ประกอบระบบบัญชีและการจัดทำรายงานการเงิน

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่สำรวจบริบทของวัดต้นแบบ ทำการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาร่างโปรแกรมงานบัญชีด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซลตามมาตรฐานบัญชีสำหรับวัด 6 แบบ เพื่อใช้บันทึกข้อมูลทางบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงินพร้อมคู่มือการใช้งาน เพื่อนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ทำการทดสอบการทำงานของร่างโปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งาน ก่อนการปรับปรุงโดยการทดลองใช้กับวัดในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 15 แห่ง หลังจากทำการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม แล้วนำร่างโปรแกรมงานบัญชีไปทดลองใช้กับผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด จำนวน 10 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการใช้งานของโปรแกรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินผลระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งาน เพื่อทำการประเมินประสิทธิภาพของการใช้โปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยจากการทดสอบโดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจัดทำข้อเสนอแนะต่อวัดและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการด้านการใช้โปรแกรมงานบัญชีด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซล ในการจัดทำบัญชีของวัด พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรมงานบัญชี

สำหรับวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับวัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การลงพื้นที่สำรวจบริบทของวัดต้นแบบตามมาตรฐานบัญชีสำหรับวัด โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วัดดาวดึงษาราม ตามมติมหาเถรสมาคมเป็นวัดนาร่อง ทดลองจัดทำบัญชีตามรูปแบบที่กำหนดใหม่

2. ทดลองใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งาน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วัดในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 แห่ง และผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินผลความเข้าใจในการทดลองใช้ร่างโปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งานในการจัดทำรายงานการเงินสำหรับวัดที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับวัด

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่สำรวจบริบทของวัดต้นแบบ เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการเงินสำหรับวัดตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทำการวิเคราะห์และออกแบบพัฒนาร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซล

2. นำร่างโปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งานในการจัดทำรายงานทางการเงินสำหรับวัดที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับวัด ก่อนปรับปรุงไปทดลองใช้กับวัดจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา หลังปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมนำไปทดลองใช้กับผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด โดยการอธิบายรายละเอียดการใช้ร่างโปรแกรมงานบัญชีและคู่มือการใช้งานการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานสำหรับวัด พร้อมทั้งตอบข้อซักถาม จากผู้ทดลองใช้เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในการใช้ จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินผลความเข้าใจในการใช้งาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจบริบทของวัดต้นแบบ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ใช้การจัดกลุ่มประเด็นข้อมูลในแต่ละด้านออกมา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2. การวิเคราะห์แบบประเมินผลความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งานในการจัดทำรายงานทางการเงินสำหรับวัด โดยผลการประเมินความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานสำหรับวัดที่ปฏิบัติงานจริงตามมติมหาเถรสมาคม ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและแปลผลค่าเฉลี่ยแบบประเมิน กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert scale) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับความเข้าใจตามช่วงคะแนน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

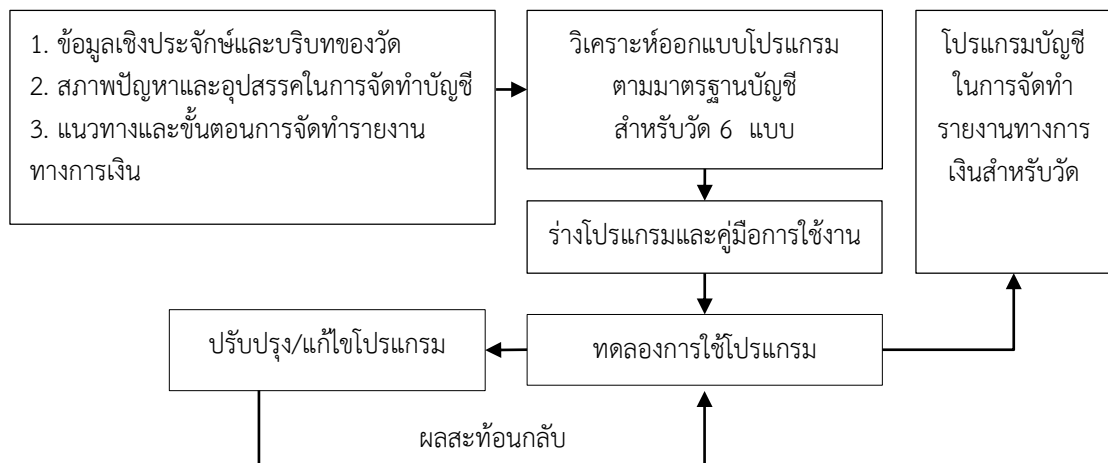
ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับความเข้าใจน้อยที่สุด

ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับความเข้าใจน้อย

ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับความเข้าใจปานกลาง

ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับความเข้าใจมาก

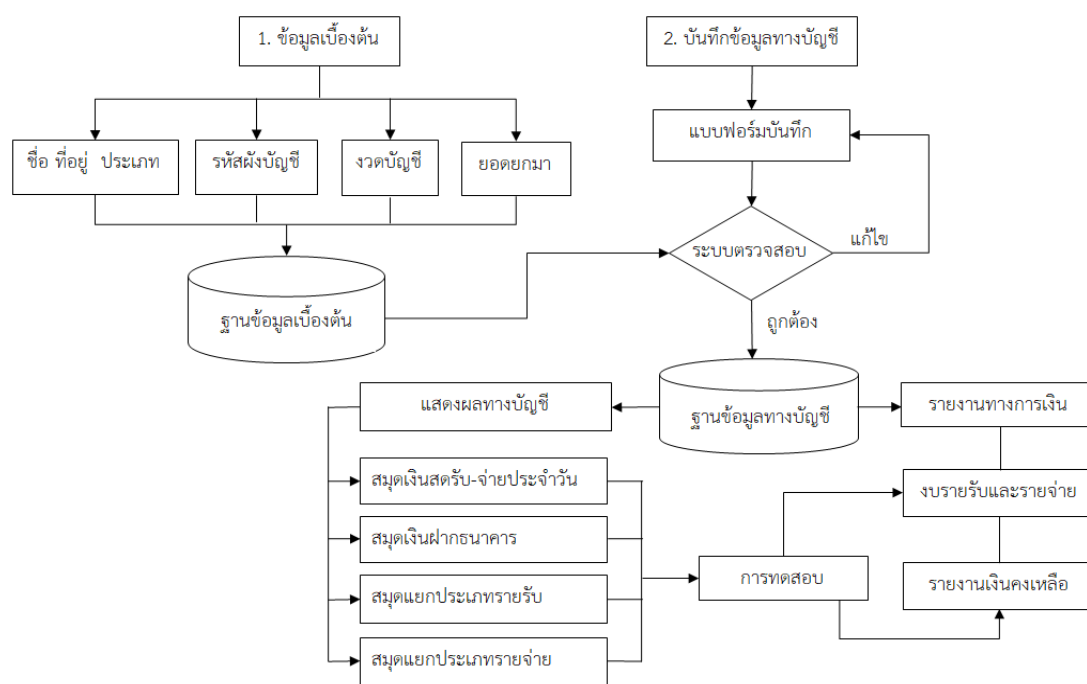
ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับความเข้าใจมากที่สุด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงประจักษ์และบริบทของวัดต้นแบบ พบว่า วัดมีการนำระบบบัญชีที่มีมาตรฐานบัญชีที่กำหนดโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทั้ง 6 แบบ ประกอบด้วย สมุดเงินสดรับจ่ายประจำวัน สมุดเงินฝากธนาคาร สมุดแยกประเภทรายรับและรายจ่าย งบรายรับและรายจ่าย และรายงานเงินคงเหลือ มาใช้ปฏิบัติในการจัดทำบัญชีทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์เงินสด กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานคือ มีการจดบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายประจำวัน ลงในสมุดบัญชีด้วยมือ แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำเป็นรายงานนำเสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เนื่องจากสภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญจากการที่วัดขาดผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และไม่ได้รับการอบรมด้านการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ทำหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของวัด มองว่าระบบบัญชีมาตรฐานทั้ง 6 แบบ มีความซับซ้อนมากเกินไป ยากต่อการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ และวัดประสบปัญหาขาดอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการจัดทำบัญชีอย่างง่ายสำหรับวัด การสร้างแผนผังทางเดินเอกสารทางบัญชีอย่างชัดเจน เป็นประเด็นที่วัดต้องการให้สร้างแนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเอกสาร และยังพบว่ากฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ กฎกระทรวง ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุง เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติในปัจจุบัน จากผลการลงพื้นที่สำรวจบริบทวัดต้นแบบตามมาตรฐานบัญชี ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซล บัญชีสำหรับวัดอย่างง่าย แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด

จากภาพที่ 2 ร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด จัดทำขึ้นตามแนวทางและมาตรฐานทางบัญชีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. หน้าหลักของโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับวัด เป็นแผ่นงานที่ต้องกรอกข้อมูลตั้งค่าก่อนเริ่มบันทึกข้อมูลทางบัญชี เนื่องจากหน้าหลักของโปรแกรมเป็นฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงไปยังการแสดงผลของรายงานข้อมูลอื่น ๆ ทั้งหมด เพื่อให้ผู้ใช้งานสะดวกในการเลือกแผ่นงานต่าง ๆ ที่ต้องการใช้งานได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้ใช้งานสามารถคลิกที่ชื่อแผ่นงานที่ต้องการเลือก ระบบจะลิงค์ไปยังแผ่นงานที่ต้องการ และสามารถคลิกกลับมายังแผ่นงานหลัก ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ส่วนแรก คือ ชื่อวัด ที่อยู่ ประเภท รหัสวัด และประจำปี ซึ่งข้อมูลจะไปแสดงผลในแบบฟอร์มบันทึกบัญชี แสดงผลทางบัญชีและรายงานทางการเงิน

1.2 ข้อมูลเบื้องต้น คือ เมื่อเริ่มต้นใช้งาน ต้องกำหนดรหัสฝังบัญชีให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมของวัด ซึ่งการกำหนดเลขที่บัญชี จะใช้ตัวเลขเป็นชื่อหมวดและกลุ่มของบัญชี การกำหนดงวดบัญชีตามปีงบประมาณ และยอดยกมาต้องยกยอดคงเหลือของปีที่ผ่านมา นำมากรอกในข้อมูลยอดยกมาในปีปัจจุบัน

1.3 บันทึกข้อมูลทางบัญชี ในแบบฟอร์มบันทึกรายรับ-รายจ่าย

1.4 การแสดงผลทางบัญชี และรายงานทางการเงิน ตามมาตรฐานบัญชี 6 แบบ คือ สมุดเงินสตรับจ่ายประจำวัน สมุดเงินฝากธนาคาร สมุดแยกประเภทรายรับรายจ่าย งบรายรับและรายจ่าย และรายงานเงินคงเหลือ แสดงดังภาพที่ 3

โปรแกรมระบบบัญชีสำหรับวัด

1.1

ชื่อ: วัดคั่นแบบระบบบัญชีมาตรฐาน ประเภท: วัดราษฎร์

ที่อยู่: ตำบลบึง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230 รหัสวัด: 532695

ประจำปี: 2562

1.2

ข้อมูลเบื้องต้น

รหัสส่งบัญชี

งวดบัญชี

ยอดยกมา

1.3

บันทึกข้อมูลทางบัญชี

ฟอร์มบันทึกการรับ-รายจ่าย

1.4

การแสดงผลทางบัญชี

สมุดเงินสดรับ-จ่ายประจำวัน

สมุดเงินฝากธนาคาร

สมุดแยกประเภทรายรับ

สมุดแยกประเภทรายจ่าย

รายงานทางการเงิน

ทดสอบ

งบรายรับและรายจ่าย

รายงานเงินคงเหลือ

ภาพที่ 3 หน้าหลักของร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด

2. บันทึกข้อมูลทางบัญชี ในแบบฟอร์มบันทึกการทั้งด้านการรับเงิน และด้านการจ่ายเงินประจำวัน ตามเมนูคำสั่งสำหรับการบันทึกข้อมูล แสดงดังภาพที่ 4

วัดคั่นแบบระบบบัญชีมาตรฐาน ตำบลบึง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230		แบบฟอร์มบันทึกบัญชี	
เลขที่รายการ	28	งวดบัญชี	
วันที่	2/10/2563	หน้าบัญชี	
อ้างอิงเอกสาร		ประเภท	
คำอธิบาย			
เลขที่บัญชี	ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน	จำนวนเงิน
แสดงรายการทางบัญชีที่ทำการบันทึกข้อมูล			
ศูนย์บาทถ้วน		0.00	0.00
ผู้บันทึก/วันที่	ผู้ตรวจสอบ/วันที่	ผู้อนุมัติ/วันที่	

ล้างข้อมูลบันทึกบัญชี

ฟอร์มบันทึกการรับ-รายจ่าย

บันทึก

ล้างแบบฟอร์ม

ค้นหา

ลบ

ตัวอย่างก่อนพิมพ์

กลับไปหน้าหลัก

เมนูคำสั่งสำหรับบันทึกข้อมูล

ภาพที่ 4 แบบฟอร์มบันทึกบัญชีร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด

สำหรับรายงานเพื่อแสดงผลทางบัญชี ประกอบด้วย สมุดเงินสดรับ-จ่ายประจำวัน สมุดเงินฝากธนาคาร สมุดแยกประเภทรายรับและรายจ่าย แสดงดังภาพที่ 5

[illegible]

ภาพที่ 5 แสดงผลรายงานทางบัญชีของร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด

รายงานทางการเงิน ประกอบด้วย งบรายรับและรายจ่าย และรายงานเงินคงเหลือ เป็นแผนงานแสดงผลข้อมูลอัตโนมัติในรูปแบบรายงานทางการเงิน แสดงดังภาพที่ 6

วัดคันเบระบับญีชีมาครฐาน

งบรายวันและรายจ่าย

คำหรับบอบบัญญัติ..... ถึง

หน่วย: บาท

รายรับ	
เงินรับบริจาค	42,000.00
เงินกณัดเทศน์	1,500.00
เงินรับคำบริกร	1,500.00
เงินรับจากการขาย	2,500.00
เงินรับจากการจัดกิจกรรม	20,990.00
เงินรับขอประโชชน์	4,000.00
คอกะยี่วัน	200.00
รายวันอื่น ๆ	500.00
	73,190.

รายจ่าย	
ค่าแรงงานเงินเดือน	900.00
ค่าอาหารอุปโภค	6,900.00
ค่ามณัด	5,000.00
ค่าอุปกรณัวัตถุสิ้นเปลือง	6,200.00
ค่าก่อสร้าง	40,000.00
ค่าใช้จ่ยอื่น ๆ	500.00
	59,500.
	13,690.

รายรับสูง (ดัง) กว่ารายจ่าย

คราวชดชองถ้ง

ผู้ทำบัญชี

วัดคันเบระบับญีชีมาครฐาน

รายงานเงินคงเหลือ

ณ วันที่.....

หน่วย: บาท

เงินสดในมือ	3,000.00
เงินฝากธนาคาร กรุงไทย สาขาเทศน์	63,490.00
เงินฝากธนาคาร กสิกร ไทย สาขาเทศน์	5,200.00
	71,690.00

รวมเงินคงเหลือ ณ

ตรวจถูกต้องแล้ว

ผู้ทำบัญชี

ลงชื่อ.....

เจ้าอาวาส

ลงชื่อ.....

ไวยาวริกร

ภาพที่ 6 แสดงรายงานทางการเงินของร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัด

หลังจากผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาร่างโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซล และคู่มือการใช้งานเรียบร้อยตามแนวทางและมาตรฐานทางบัญชีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนด จากนั้นนำร่างโปรแกรมไปทดสอบโดยการทดลองใช้ในพื้นที่วัดจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 แห่ง และผู้ที่ทดลองใช้ไมโครซอฟท์เอ็กเซล จำนวน 10 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองกลุ่มมีระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมบัญชีสำหรับวัดและคู่มือการใช้งาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาร่างโปรแกรมงานบัญชีสำหรับวัดด้วยไมโครซอฟท์เอ็กเซลและคู่มือการใช้งานเรียบร้อยตามแนวทางและมาตรฐานทางบัญชีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด จากนั้นนำร่างโปรแกรมไปทดสอบครั้งที่ 1 โดยการทดลองใช้ในพื้นที่วัดจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 แห่ง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งานกลุ่มตัวอย่างวัด

หัวข้อประเมิน	ผลรวมแบบประเมินผลกลุ่มตัวอย่างวัด	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเข้าใจ
ความง่ายต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม	4.47	มาก
ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงทุก ๆ หน้าต่างการทำงาน	4.40	มาก
ความสะดวกในการใช้งาน	4.47	มาก
รูปแบบของหน้าต่างการทำงานเหมาะสมและน่าสนใจ	4.33	มาก
การแสดงผลรายงานตรงตามความต้องการ	4.53	มากที่สุด
ปริมาณเนื้อหาและการอธิบายความหมายคู่มือใช้งานชัดเจน	4.40	มาก
รูปแบบโปรแกรมมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม	4.40	มาก
ความน่าเชื่อถือของการแสดงผลรายงานและประมวลผลรวดเร็ว	4.53	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.44	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรม อันดับที่ 1 การแสดงผลรายงานตรงตามความต้องการ และความน่าเชื่อถือของการแสดงผลรายงานและประมวลผลรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 ความง่ายต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม และความสะดวกในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงทุก ๆ หน้าต่างการทำงาน ปริมาณเนื้อหาและการอธิบายความหมายคู่มือใช้งานชัดเจน และรูปแบบโปรแกรมมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก และอันดับที่ 4 รูปแบบของหน้าต่างการทำงานเหมาะสมและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก

นำผลประเมินระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมจากการทดสอบครั้งที่ 1 มาทำการปรับปรุงแก้ไขร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 2 โดยการทดลองใช้กับผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด จำนวน 10 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งานกลุ่มตัวอย่างผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด

หัวข้อประเมิน	ผลรวมแบบประเมินผลกลุ่มตัวอย่างผู้ทดลองที่ไม่ใช่วัด	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเข้าใจ
ความง่ายต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม	4.50	มากที่สุด
ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงทุก ๆ หน้าต่างการทำงาน	4.60	มากที่สุด
ความสะดวกในการใช้งาน	4.50	มากที่สุด
รูปแบบของหน้าต่างการทำงานเหมาะสมและน่าสนใจ	4.40	มาก
การแสดงผลรายงานตรงตามความต้องการ	4.77	มากที่สุด
ปริมาณเนื้อหาและการอธิบายความหมายคู่มือใช้งานชัดเจน	4.50	มากที่สุด
รูปแบบโปรแกรมมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม	4.70	มากที่สุด
ความน่าเชื่อถือของการแสดงผลรายงานและประมวลผลรวดเร็ว	4.80	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมหลังการปรับปรุงแก้ไข อันดับที่ 1 ความน่าเชื่อถือของการแสดงผลรายงานและประมวลผลรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 การแสดงผลรายงานตรงตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 รูปแบบโปรแกรมมีการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงทุก ๆ หน้าต่างการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 ความง่ายต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการใช้โปรแกรม ความสะดวกในการใช้งาน และปริมาณเนื้อหาและการอธิบายความหมายคู่มือใช้งานชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับที่ 6 รูปแบบของหน้าต่างการทำงานเหมาะสมและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า วัดมีการนำระบบบัญชีที่มีมาตรฐานบัญชีที่กำหนดโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทั้ง 6 แบบ ประกอบด้วย สมุดเงินสดรับจ่ายประจำวัน สมุดเงินฝากธนาคาร

สมุดแยกประเภทรายรับและรายจ่าย งบรายรับและรายจ่าย และรายงานเงินคงเหลือ มาใช้ปฏิบัติในการจัดทำบัญชีทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์เงินสด มีขั้นตอนการปฏิบัติงานคือ มีการจดบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายประจำวัน ลงในสมุดบัญชีด้วยมือ แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดทำเป็นรายงานนำส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เนื่องด้วยสภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญจากการที่วัดขาดผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และไม่ได้รับการอบรมด้านการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ทำหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของวัด มองว่าระบบบัญชีมาตรฐานทั้ง 6 แบบ มีความซับซ้อนมากเกินไป ยากต่อการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ และวัดประสบปัญหาขาดอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการจัดทำบัญชีอย่างง่ายสำหรับวัด เป็นประเด็นที่วัดต้องการให้สร้างแนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัย Mamah & Chankaew (2021) พบว่า วัดเมืองยะลาพระอารามหลวงส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีไม่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีวัด ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของระบบบัญชี และการจัดทำบัญชียังคงใช้ระบบบันทึกด้วยมือ ซึ่งทางวัดมีการจัดทำบัญชี บันทึกบัญชีโดยไม่มีการนำใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการบันทึกบัญชี ดังนั้นเพื่อให้วัดสามารถบันทึกบัญชีได้ง่ายและไม่ซับซ้อน มีความต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการจัดทำบัญชีสำหรับวัด

หลังจากการนำเอาร่างโปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซลบัญชีสำหรับวัดและคู่มือการใช้งาน โดยมีรูปแบบบัญชี 6 แบบ ไปทดลองใช้แล้ว พบว่า ผลการประเมินระดับความเข้าใจในการใช้ร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้งานโดยรวมหลังจากการปรับปรุงโปรแกรมที่ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะโปรแกรมช่วยเพิ่มความสะดวกในการบันทึกข้อมูลและลดขั้นตอนการกรอกข้อมูล ช่วยให้ผู้ใช้งานลดงานที่ซ้ำซ้อนลงได้ อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลาในการประมวลผล เนื่องจากการแสดงผลรายงานทางการเงินเป็นแบบอัตโนมัติซึ่งตรงตามความต้องการและ มีความถูกต้องมากกว่าการทำงานด้วยคน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้สะดวก ทำให้ทราบผลการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srichangao & Phakdeeying (2020) พบว่า การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้สามารถช่วยลดเวลาการทำงาน ลดการจับเก็บเอกสาร และลดความยุ่งยากความซับซ้อนของการปฏิบัติงานด้วยมือได้อย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tungjai, Kunnakote, Vongseetape & Phakdeeying (2020) พบว่า การทดสอบโปรแกรมเอ็กเซล วิบีเอ ที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถแก้ปัญหาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลาในการประมวลผลสรุปรายรับและรายจ่ายประจำปีจากวิธีดั้งเดิมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการพัฒนาโปรแกรมบัญชีนั้นควรพิจารณาถึงปัจจัยหลายด้าน ๆ เช่น รูปแบบขนาดของวัด กระบวนการปฏิบัติงานและการบริหารงาน ความรู้ด้านบัญชีของบุคลากร และเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุน เป็นต้น เพื่อให้มีการพัฒนาโปรแกรมบัญชีให้มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับวัดทุกพื้นที่ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยโดยการประยุกต์ใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นกับวัดในแต่ละพื้นที่ เพื่อทดสอบความพึงพอใจในการใช้โปรแกรมบัญชีที่พัฒนาขึ้น ซึ่งจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาทางด้านการดำเนินงานและทางการเงินของวัด และยังสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเภทของวัด เพื่อให้ทราบว่าควรจะต้องปรับปรุงโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นว่ามีส่วนใดบ้าง

References

- Cheewapat, J. (2019). *khūmū chai ngān sūt læ fangchan Excel chabap sombūn sām nd edition* [Complete Guide to Excel Formulas and Functions 3rd Edition]. Nonthaburi: IDC Premier.
- Commissioner's Office. (2017). *rāingān phonkān suksā rūāng kānphatthana rabop kānboṛihān sapsin khoṅg wat hai penpai tān mātrathān* [Report of the study on the development of the temple's asset management system to be in accordance with the standards]. Retrieved from https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/drive_sport/download/article/article_20170627134831.pdf
- Jumlong, N. (2019). *kān prayuk prokræm tārang ngān phūā ngān banchī* [Application of work schedule program for accounting work]. Bangkok: Se-Education.
- Mamah, L., & Chankaew, N. (2021). *kānboṛihān nawattakam rabop banchī samrap sāsanasathān nai phūnthī chāngwat ya lā* [Accounting System Innovation Management for Religious Place in Yala Province]. *Journal of MCU Social Science Review*. 10(1), 277-289.
- National Buddhism Office. (2017). *mati mahā then samākhom khrang thī yīsiphā / sōṅgphanhāroṛhoksip mati thī hāroṛkaosipsōṅg / sōṅgphanhāroṛhoksip rūāng kānphatthana rabop banchī mātrathān samrap wat* [Resolution of the Supreme Sangha Council No. 25/2017, Resolution No.592/2017 on the Development of Standard Accounting System for Temples]. Bangkok: National Buddhism Office.
- Pulrungrajt, W. (2011). *Advance Excel rūām sutyoṭ theknik kānchai ngān thānkhōmūn* [Advanced Excel combines the best techniques for using databases]. Bangkok: Se-Education.
- Secretariat of the Sangha Council. (2017). *phraratchabanyat khana song (chabap thī sām) Phō,So, 2560* [The Sangha Act (No.3) B.E.2560]. Bangkok: National Buddhism Office.

- Srichangao, T., & Phakdeeying, R. (2020). patchai thī mī phon tō kān patibat ngān dān banchī duāi rabop GFMS khōng nuāingān sān nai sangkat samnak sān yuttitham pracham phāk sī [Factors that affects accounting operation from using miffs under the administrative office of the court of justice, region 4]. **Academic and research journals Northeastern university**. 10(1), 88-98.
- Tungjai, K., Kunnakote, T., Vongseetape, P., & Phakdeeying, R. (2020). kānphatthana prōkrēm pramuān phon raīdai khōng phanakngān duāi 'ek sēn wībī ē nai sathanprakōpkān namman [Development of Excel VBA Employee Revenue Processing Program in Oil Establishments]. **Journal of Modern Learning Development**. 5(5), 42-55.